

စာရေးသူသည် သန္နိဗ္ဗာန်ချုပ်စီမံမှု အဖွဲ့၏ ဒါရိုက်တာတစ်ဦးဖြစ်ပြီး၊ မူဝါဒရေးရာကိစ္စများကို ရေးသား၊ ပို့ချသင်ကြားပေးနေသူတစ်ဦး ဖြစ်ပါသည်။

ဘဏ်များပြိုလဲခြင်းနှင့် ချေးငွေဆိုးများ

ဘဏ်တွေလှုပ်နေသည်ဆိုသည်ကို ယခုရက်ပိုင်း ကြားနေရသည်။ ဘဏ်ဆိုသည်မှာ ပြိုနိုင်သည်။ မည်သည့် ဘဏ်မဆို ၁၀၀ရာခိုင်နှုန်း ခိုင်မြဲမည်ဟုမပြောနိုင်။ အကြောင်းမှာ ငွေစုသူများသည် ဘဏ်များကို ရေ တိုငွေချေးသူ များ (short-term lenders)ဖြစ်၍ ဘဏ်များမှာတော့ ချေးငွေယူသူများကို ရေရှည်ချေးငွေများ (long-term loans)များထုတ်ပေးရသောကြောင့်ဖြစ်သည်။ ငွေစုသူများသည် ဘဏ်တွင် မိမိတို့၏ စုဆောင်းငွေ များကို အချိန်မရွေးထုတ်ယူနိုင်သည်။ ရွှေ့ပြောင်းနိုင်သည်။ ဘဏ်များမှာတော့ ချေးငွေများကို သက်တမ်းပြည့် သည့်အခါ (၁နှစ်သက်တမ်း၊ ၃နှစ်သက်တမ်း အစရှိသဖြင့်) မှသာ ပြန်လည်တောင်းယူနိုင်သောကြောင့်ဖြစ် သည်။ သို့ဖြစ်၍ ငွေစုသူအားလုံး တပြိုင်တည်း ယင်းတို့၏စုဆောင်းငွေများကို ပြန်လည်ထုတ်ယူပါက မည်သည့် ဘဏ်များမခံနိုင်။ ယင်းကို bank run ဟုခေါ်သည်။ ထိုသို့သောအခြေအနေ၌ ဘဏ်တွင် ငွေစာရင်းဖွင့်ထားသူ များအားလုံးကို ငွေထုတ်ပေးရန် ငွေမရှိဖြစ်သွားတတ်သည်။ ယင်းကို liquidity crisis ဟုခေါ်ဆိုသည်။

ထိုအတွက်ကြောင့် ငွေစုသူများ၏ ဘဏ်အပေါ် ယုံကြည်မှု သည် အထူးအရေးကြီးသည်။ မိမိစုဆောင်းငွေများ ဆုံးရှုံးနိုင်သည်။ မိမိအပ်နှံထားသည့် ဘဏ်အနေဖြင့် မိမိ ငွေလို၍ ငွေထုတ်သည့်အခါ ချက်ခြင်းထုတ်ပေးနိုင် မည်မဟုတ်ဟုယူဆပါက မိမိအပ်နှံငွေများကို ထိုဘဏ်တွင် မထားဘဲ အခြားဘဏ်၌ အပ်နှံရန် (သို့မဟုတ်) ရွှေ့ကဲ့သို့ အဖိုးတန်ပစ္စည်းဝယ်ယူရန် အမြန်ထုတ်ယူကြမည်။ ကောလဟာလကြောင့်လည်း ငွေအပ်နှံသူများ စိုးရိမ်မှုလွန်ကဲပြီး ထိုအခြေအနေမျိုးဖြစ်နိုင်သည်။ ထိုသို့သောအခြေအနေတွင် ဗဟိုဘဏ်မှ ဘဏ်တွင် ငွေပြတ် မသွားရန် ငွေပြတ်နေသည့် ဘဏ်သို့ ရေတိုချေးငွေများ လိုသလောက်ထုတ်ပေးခြင်းပြုလုပ်ခြင်းဖြင့် ထိုဘဏ်အ ပေါ် ငွေစာရင်းဖွင့်ထားသူများ၏ စိတ်ချယုံကြည်မှု ပြန်လည်ရရှိပြီး အခြေအနေတည်ငြိမ်သွားမည်ဖြစ်သည်။ ထိုကဲ့သို့ အခြေအနေမျိုး ဘဏ်များမရောက်ရှိရန် ဗဟိုဘဏ်မှ ငွေစုပမာဏ မည်ရွှေ့မည်မျှအထိကို ဘဏ်များမှ မထုတ်ပေးနိုင်လျှင် မိမိထုတ်ပေးမည်ဟု အာမခံချက်ပေးခြင်းဖြင့်လည်း ကာကွယ်နိုင်သည်။ တနည်းအားဖြင့် deposit insurance စုဆောင်းငွေ သတ်မှတ်ပမာဏအထိကို အာမခံပေးထားခြင်းဖြစ်သည်။

ခိုင်ဝင်း

Liquidity Crisis လား၊ Solvency Crisisလား။

မည်သည့်ဘဏ်မဆို (သို့) ဘဏ်အများအပြား ငွေပြတ်လတ်ခြင်း (liquidity crisis)သည် ဖြစ်ပေါ်နိုင်ပြီး ဗဟိုဘဏ်မှ ငွေထုတ်ချေးခြင်း (သို့) ဘဏ်အချင်းချင်း ငွေထုတ်ချေးခြင်းဖြင့် ဖြေရှင်းနိုင်သော်လည်း ယခု မြန်မာနိုင်ငံရှိ ဘဏ်များကြုံတွေ့နေရသည်ဟု ပြောဆိုနေကြသည့် ပြန်လည်အတိုးအရင်းပေးဆပ်ခြင်းမရှိတော့ သည့် ချေးငွေများ (သို့) Non-performing loans များကတော့ ဘဏ်များအတွက် အန္တရာယ်ရှိသည်။ ဘဏ်မှ ထုတ်ချေးလိုက်သည့် ယင်းချေးငွေများကို Bad Loans များဟုလည်းခေါ်ဆိုကြသည်။ ယင်းမကောင်းသည့် ချေး ငွေများ ဘဏ်တစ်ခုလောက်တွင် ရှိနေခြင်းက ဖြေရှင်းရလွယ်ကူသော်လည်း ယင်းတို့ နိုင်ငံအတွင်းရှိ ဘဏ်အ များအပြားတွင် ရှိနေပါက ဘဏ္ဍာငွေကြေးလုပ်ငန်းကြီးတစ်ခုလုံးအတွက် ထိခိုက်နိုင်သည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆို သော် ဘဏ်၏ ပိုင်ဆိုင်မှုများ တန်ဖိုးကို လျှော့နည်းသွားစေသောကြောင့်ဖြစ်သည် (value of assets)။ ဘဏ်တစ်ခု (သို့) ဘဏ်များအနေဖြင့် အပ်နှံထားသူများကိုပေးရမည့်တာဝန် (liabilities) ကမပြောင်းသော် လည်း မိမိ၏ချေးငွေ (loans)များ၏ တန်ဖိုးမှာ လျှော့နည်းသွားခြင်းကြောင့်ဖြစ်သည်။ ဥပမာ အိမ်ကို အပေါင် ပစ္စည်းအဖြစ်ပေး၍ ချေးငွေ သိန်း၅၀၀၀ယူထားသည်ဆိုပါစို့။ ထိုအိမ်တန်ဖိုးသည် ယခုအခါ သိန်း၂၅၀၀သာရှိ သည်ဆိုလျှင် အတိုးမရသည့်အပြင် ချေးငွေတန်ဖိုးသည်လည်း သိန်း၂၅၀၀သာရှိတော့သည်။ ချေးငွေအများအ ပြား ထိုကဲ့သို့ အိမ်ခြံမြေ အပေါင်ထား၍ ယူထားကြလျှင် အိမ်ခြံမြေဈေး ကျဆင်းသည်နှင့်အမျှ ဘဏ်များလည်း အရှုံးပေါ်မည်ဖြစ်သည်။ ထိုအခါ ဘဏ်များ၏ ပိုင်ဆိုင်မှုတန်ဖိုး အလွန်အမင်းထိုးကျသွားပြီး ဒေဝါလီခံရတတ် သည်။ ယင်းကို Solvency Crisis ဟုဆိုနိုင်သည်။

ဘဏ်များပြိုလဲခြင်း (Banking Crises)

ဘဏ်များပြိုလဲနိုင်သည့် အန္တရာယ်ဖြင့်ကြုံတွေ့ရခြင်းနှင့် ကြီးမားသည့် အကျပ်အတည်းဖြစ်နိုင်ခြင်းသည် ယနေ့ထက်တိုင် ဖွံ့ဖြိုးပြီးနိုင်ငံများနှင့် ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများအားလုံး ကြုံတွေ့နေရသည့် အန္တရာယ်ဖြစ်သည်။ နိုင်ငံ အ ဆင့်အတန်းမခွဲခြားဘဲကြုံတွေ့နိုင်သည့် အန္တရာယ်ဖြစ်သည်ဟု ဟားဗတ်တက္ကသိုလ်မှ ပါမောက္ခ Kenneth Rogoff နှင့် Carmen Reinhart တို့မှ သူတို့၏ “This Time Is Different” ဟုအမည်ပေးထားသည့် ရာစုစုတိတိ အတွင်း ဖြစ်ပွားခဲ့သည့် ဘဏ္ဍာငွေကြေး အကျပ်အတည်းများအကြောင်းနှင့် ယင်းတို့ဖြစ်ပေါ်စေ သည့် အကြောင်းရင်းများ၊ ယင်းတို့ဖြစ်ပေါ်ပြီးနောက် ကြုံတွေ့ရသည့် စီးပွားရေးအခြေအနေများကို ရေးသား တင်ပြထားသည့် စာအုပ်တွင် တင်ပြထားသည်။ အခြား ငွေကြေးဖောင်းပွမှု၊ အစိုးရများ နိုင်ငံတကာမှယူ ထားသည့် ချေးငွေများ ပြန်မဆပ်နိုင်သဖြင့် ဖြစ်ပေါ်လာသည့် ချေးငွေဆိုင်ရာ ဘဏ္ဍာရေးအကျပ်အတည်းများ (Sovereign Debt Crises) တို့သည် အမေရိကန်၊ နော်ဝေး၊ ပြင်သစ်အစရှိသည့် ဖွံ့ဖြိုးပြီးနိုင်ငံများတွင် ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ပြီး နောက်ပိုင်း မဖြစ်ပွားတော့သော်လည်း ဘဏ်များပြိုလဲခြင်း (သို့) ပြိုလဲနိုင်သည့် အန္တရာယ် ဖြင့်ကြုံတွေ့ရသည့် အကျပ်အတည်းများမှာတော့ ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများမှာသာမက ဖွံ့ဖြိုးပြီးနိုင်ငံများမှာလည်း ယခုထက်တိုင်ဖြစ်ပွားလျက်ရှိသည်။ ပညာရှင်များက ၂၀၀၇ မတိုင်မှီအချိန်ထိ This Time Is Different ယခင်ကနှင့်မတူပါ။ ဘဏ်များနှင့် ငွေရေးကြေးရေး အဖွဲ့အစည်းများ ကြီးမားသည့် အကျပ်အတည်းဖြင့်

ခိုင်ဝင်း

ရင်ဆိုင်စရာ အခြေအနေမရှိပါဟု ပြောနေစဉ် မှာပင် အမေရိကန်နိုင်ငံတွင် Sub-Prime Mortgage Crisis ဟုခေါ်သည့် အိမ်ခြံမြေ ဗူပေါင်းပေါက်ရာမှ ဘဏ်များနှင့်ငွေရေးကြေးရေးအဖွဲ့အစည်းများအားလုံး ပြိုလဲနိုင် သည့် အခြေအနေရောက်ရှိသွားသဖြင့် အမေရိကန် ဖယ်ဒရယ် ဗဟိုဘဏ်နှင့် ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးဌာနတို့မှ သန်းထောင်ပေါင်းများစွာသုံးစွဲ၍ ကယ်တင်ခဲ့ရသည်။

ဘဏ်များပြိုလဲနိုင်သည့် အန္တရာယ်ဖြင့်ကြုံတွေ့နိုင်သည့် အကြောင်းရင်းများမှာ ငွေကြေးဈေးကွက် စည်းမျဉ်း စည်းကမ်းများ ဖြေလျှော့ခြင်း (ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများတွင်) capital market liberalization နှင့်အတူ ပြည်ပမှ ငွေများ အလုံးအရင်းဖြင့်ဝင်ရောက်လာခြင်း (ဖွံ့ဖြိုးပြီးနိုင်ငံများသို့လည်း ဝင်ရောက်နိုင်သည်)၊ current account လိုငွေ ပြမှုကြီးထွားလာခြင်းနှင့် အိမ်ခြံမြေဈေး အဆမတန်မြင့်တက်လာခြင်းတို့ကြောင့်ဖြစ်သည်ဟုဖော်ပြထား သည်။

အမေရိကန် Sub-prime Mortgage Crisis

အိမ်ခြံမြေ ဗူပေါင်းပေါက်လို့ အမေရိကန်နိုင်ငံမှာ ၂၀၀၇-၂၀၀၈ခုနှစ်၌ ဘဏ်အချို့ပြိုလဲပြီး ဘဏ္ဍာငွေကြေး အကျပ်အတည်းကြီးဖြစ်ခဲ့သလို စီးပွားကျဆင်းခြင်း (recession) ဖြစ်ခဲ့သည်။ အမေရိကန်ဗဟိုဘဏ်မှ အမေရိ ကန်ဒေါ်လာ ထို့လီယံများစွာသုံး၍ ကြားဝင်ဖြေရှင်းပေးခြင်းကြောင့်သာ အမေရိကန်နိုင်ငံ၏ ဘဏ်များနှင့် ဘဏ္ဍာ ငွေကြေးဈေးကွက်ကြီးသည် တည်ငြိမ်မှုရခဲ့သည်။ ထိုကဲ့သို့ဖြစ်ရခြင်းမှာ ငွေထုတ်မချေးသင့်သူများကို အိမ်ခြံ မြေများဝယ်ယူရန် ချေးငွေများထုတ်ပေးခဲ့ခြင်းကြောင့်ဖြစ်သည်။ ဝယ်ယူသည့်အိမ်ကို ဘဏ်တွင်အပေါင် ထား၍ ငွေချေးခြင်းဖြစ်သည်။ အိမ်ခြံမြေဈေးတက်နေသည့်အချိန်တွင် ထိုချေးငွေယူသူများသည် ထပ်မံချေးငွေ ယူကြသေးသည်ဟုဆိုသည်။ ဘဏ်များကလည်း ထိုသူများကို ယင်းတို့အပေါင်ထားသည့် အိမ်များဈေးတက် နေခြင်းကြောင့် ချေးငွေများထပ်မံထုတ်ပေးခဲ့သည်။ အိမ်ခြံမြေဈေး တဖြေးဖြေးကျဆင်းလာရာ ၂၀၀၇ခုနှစ် ရောက်သည့် အခါ ထိပ်ဆုံးရောက်ခဲ့သည့်ဈေးထက်များစွာ နိမ့်ဆင်းသွားသဖြင့်ပေးဆပ်ရမည့်ချေးငွေတန်ဖိုးက အိမ်တန်ဖိုး ထက်မြင့်နေသူများက အိမ်များအဆုံးခံခြင်း၊ ပြန်မဆပ်သည့် ချေးငွေဆိုးများ (သို့) ချေးငွေဆုံးများ တဖြေးဖြေး များပြားလာခြင်းတို့ကြောင့်ဖြစ်သည်။

ပြန်ကြည့်လျှင် အထက်ဖော်ပြပါ ဘဏ်များပြိုလဲရသည့် အကြောင်းရင်းများ အမေရိကန်နိုင်ငံ၌ ၂၀၀၇ခုနှစ် Sub-prime Mortgage Crisis မတိုင်ခင်ကရှိနေခဲ့သည်ကို လေ့လာတွေ့ရှိရသည်။ ၂၀၀၀ခုနှစ်များက ကမ္ဘာတွင် စုဆောင်းထားရှိသည့်ငွေများ အများအပြားဖြစ်နေခဲ့သည်။ အမေရိကန် ဗဟိုဘဏ် ဥက္ကဋ္ဌဖြစ်ခဲ့ပြီး ၂၀၀၇-၈ ဘဏ္ဍာငွေကြေးပြသနာကို အဓိက ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းရသူတစ်ဦးဖြစ်သူ Ben Bernanke က ယင်းအခြေအနေကို Saving Glut ဟုတင်စားခေါ်ဝေါ်ခဲ့သည်။ အတိုးနှုန်းထားများ နိမ့်ကျနေခြင်း၊ ဘဏ္ဍာငွေကြေးဈေးကွက် မဖွံ့ဖြိုး သည့် တရုတ်နှင့် ရေနံတင်ပို့သည့် အာရပ်နိုင်ငံများတွင် ကုန်သွယ်မှုပိုငွေများကြောင့် ဒေါ်လာအရန်ငွေများ အများအပြားရှိနေခြင်းကြောင့် ကြီးမားသည့် ဘဏ္ဍာငွေကြေးဈေးကွက်ရှိရာ အမေရိကန်နိုင်ငံတွင် ရင်းနှီးမြုပ်နှံ ကြခြင်းကြောင့် အမေရိကန်ဘဏ်များတွင် ငွေများပေါလျက်ရှိသည်။ ဘဏ်များနှင့်ငွေကြေးဈေးကွက်မှ အဖွဲ့အ စည်းများအနေဖြင့် ပြည်ပမှဝင်ရောက်လာသည့် ငွေများကို ထုတ်ချေးနိုင်လေ အမြတ်အစွန်းရလေဖြစ်သည်။ ထို အခြေအနေတွင် အမေရိကန် ဗဟိုဘဏ်သည်လည်း ဘဏ်များနှင့်ဘဏ္ဍာငွေကြေးဈေးကွက်ဆိုင်ရာ စည်းမျဉ်း

ခိုင်ဝင်း

စည်းကမ်းများကို ဖြေလျှော့ပေးခဲ့သဖြင့် နည်းလမ်းပေါင်းစုံဖြင့် ချေးငွေထုတ်ချေးသင့်သူများကိုလည်း အိမ်များ ဝယ်ယူနိုင်ရန် ချေးငွေများထုတ်ချေးခဲ့သည်။ အစပိုင်းတွင် သက်သာသည့်အတိုးနှုန်း (teaser rate)ဖြစ်ချေးငှား ပြီး ငွေကျပ်လာသည့်အချိန်တွင်တော့ အတိုးနှုန်းများသည် အဆမတန် မြင့်တက်လာခဲ့သည်။

ထိုကဲ့သို့ ဘဏ်များမှ မဆင်မခြင် နည်းလမ်းပေါင်းစုံဖြင့် ငွေများထုတ်ချေးနေမှုကို ဒီမိုကရက်နှင့် ရီဘတ်ပလစ် ကန်ပါတီနှစ်ခုစလုံးမှ နိုင်ငံရေးသမားများက ထောက်ခံကြသည်။ အကြောင်းမှာ အမေရိကန်နိုင်ငံ၏ လူတန်းစား မညီမျှမှု၊ ကြီးမားသည့် ဆင်းရဲချမ်းသာကွာဟမှုကြောင့် လူလတ်တန်းစားများနှင့် ဆင်းရဲသားများအနေဖြင့် အိုးပိုင်အိမ်ပိုင်ဖြင့် နေနိုင်ရန် မလွယ်ကူဖြစ်နေခြင်းကို ဘဏ်များနှင့် ငွေရေးကြေးရေးအဖွဲ့အစည်းများကို ဝင်ရောက် ကူညီသလိုဖြစ်နေပြီး လူတန်းစားမညီမျှမှုမှ ဖြစ်ပေါ်လာနိုင်သည့် ပဋိပက္ခများကိုလည်း ယာယီဖုံးဖိပေးသလို ဖြစ်နေသောကြောင့်ဖြစ်သည်။ ထိုအတွက်ကြောင့်လည်း စည်းမျဉ်းများဖြေလျှော့ခြင်း (de-regulations)ကို နိုင်ငံရေးသမားများက ထောက်ခံခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ သင်ခန်းစာယူစရာဖြစ်သည်။

မြန်မာနိုင်ငံ၏ ပုဂ္ဂလိကဘဏ်များ အကျပ်အတည်း

မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဘဏ္ဍာရေးကဏ္ဍသည် ၂၀၁၀ခုနှစ်မတိုင်မှီထိ အလွန်သေးငယ်သည်ဟုဆိုနိုင်သည်။ ၂၀၁၃ခုနှစ်၌ ပင် Mckinsey Global Institute၏ မြန်မာနိုင်ငံ အစီရင်ခံစာအရ ဘဏ္ဍာငွေကြေးလုပ်ငန်းများ၏ အသားတင် ထုတ်ကုန်သည် အမေရိကန်ဒေါ်လာ သန်း၂၀၀သာရှိသည်။ ၂၀၁၃ခုနှစ်မှ နှစ်စဉ် ၂၃ရာခိုင်နှုန်းခန့် တိုးတက်မှု သာ ဘဏ္ဍာငွေကြေးဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်းများ၏ စုစုပေါင်းအသားတင် ထုတ်ကုန်သည် အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၁၁.၁ ဘီလီယံရှိလာနိုင်မည်။ ပြည်သူ့အများအပြားမှာလည်း ၂၀၁၀ခုနှစ် မတိုင်ခင်ထိ ဘဏ်စာရင်းဆိုသည်ကို ကြားဘူးယုံလောက်သာ ရှိလိမ့်မည်။ ယနေ့ထက်တိုင် ဘဏ်စာရင်းဖွင့်ထားသူ အများအပြားရှိနေသည်။ ၂၀၁၀ နောက်ပိုင်း ပုဂ္ဂလိကဘဏ်များကို တိုးချဲ့ဖွင့်လှစ်ခွင့်ပေးခြင်း၊ ဘဏ်လုပ်ငန်းလိုင်စင်များ တိုးချဲ့ချပေးပြီးအခါမှ သာ ဘဏ်တွင် စာရင်းဖွင့်ငွေအပ်သူများ များပြားလာခြင်းဖြစ်သည်။ ထိုပြင် ထိုပုဂ္ဂလိကဘဏ်များမှလည်း ချေးငွေရယူရန် သာမန် အသေးစားအလတ်စားလုပ်ငန်းများအတွက် လွယ်ကူသည်မဟုတ်။ အများအားဖြင့် ယင်းတို့ ထံမှ ချေးငွေမရသည်ကများသည်။

ထိုအခါမေးစရာရှိသည်မှာ မြန်မာနိုင်ငံရှိ ပုဂ္ဂလိကဘဏ်များသည် မည်သည့်အဖွဲ့အစည်း၊ မည်သူများကို ချေးငွေ ထုတ်ချေးသနည်းဆိုသည်ကိုဖြစ်သည်။ ၂၀၁၀မတိုင်ခင်က ဗဟိုဘဏ်သည် လုံးဝပွင့်လင်းမြင်သာမှုမရှိခဲ့သလို ၂၀၁၀နောက်ပိုင်း ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးများပြုလုပ်ခဲ့သည်ဆိုသော်လည်း ၂၀၁၆ခုနှစ်နောက်ပိုင်းလောက် မြင်သာ ထင်သာမရှိခဲ့။ ပုဂ္ဂလိကဘဏ်များ အခြေအနေကိုလည်း ဗဟိုဘဏ်မှ ထုတ်ပြန်ခဲ့ခြင်းမရှိသလို ကောလဟလများ အပေါ်တွင်သာ မှီတည်ခဲ့ရသည်။ သို့သော် အများသိသည်မှာတော့ မြန်မာနိုင်ငံတွင် အိမ်ခြံမြေ ဗူးပေါင်းကြီးထွား နေသည့်အချိန်က ပုဂ္ဂလိကဘဏ်များမှ ချေးငွေများကို ဘဏ်ပိုင်ရှင် သူဌေးများနှင့် အဆက်အသွယ်ရှိသူများ၊ ဘဏ်များနှင့် ဆက်နွယ်နေသည့် ကုမ္ပဏီများ ရရှိနေသည်ဆိုသည်ကိုဖြစ်သည်။ ဆောက်လုပ်ရေးလုပ်ငန်းကြီး

ခိုင်ဝင်း

များလည်းရရှိခဲ့သည်။ အမေရိကန်နိုင်ငံမှာကဲ့သို့ပင် မြန်မာနိုင်ငံ၏ သန်းကြွယ်သူဌေးများ ဆောက်လုပ်ရေးလုပ်ငန်းရှင်များသည် အိမ်ခြံမြေ ဗူးပေါင်းကိုစီးခဲ့ကြသည်။

ထိုအခါ သုံးသပ်နိုင်သည်မှာ လက်ရှိမြန်မာနိုင်ငံရှိ သာမန်ပြည်သူများသည် ငွေအပ်နှံသူများသာဖြစ်သည်။ အသေးစား အလတ်စားလုပ်ငန်းများမှာလည်း ဘဏ်များကို အမေရိကန်မှာလို အထူး မှီခိုအားထားနေရသည် မဟုတ်။ စစ်မှန်သည့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများမှာလည်း မိမိကိုယ်ကို အားကိုး၍သာ လုပ်ကိုင်နေကြရသည်။ တနည်းဆိုသော် ဘဏ်များနှင့် လူ့အဖွဲ့အစည်းသည် မနီးစပ်သေးဟုဆိုနိုင်သည်။ ဘဏ်များသည် မိမိတို့ အချင်းချင်းလှည့်ပတ်ချေးငှားနေသလိုဖြစ်နေသည်။ ထို့ပြင် မြန်မာနိုင်ငံသည် နိုင်ငံတကာ ငွေကြေးဈေးကွက်နှင့် ထိတွေ့မှုမရှိခဲ့ပါ။ လက်ရှိအချိန်တွင် နိုင်ငံတကာဘဏ်များနှင့်အခြားဘဏ္ဍာရေးအဖွဲ့အစည်းများကို နိုင်ငံတွင်း ဝင်ရောက် လုပ်ကိုင်ခွင့်ပြုရန် စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများ သတ်မှတ်ခြင်း၊ ပြင်ဆင်ခြင်းများပြုလုပ်နေသည်။ ထိုအတွက်ကြောင့် ရုတ်တရက် နိုင်ငံတွင်းမှ နိုင်ငံခြားငွေများ ထွက်ခွာသွားခြင်းနှင့် ပြည်တွင်းဘဏ်များသို့ နိုင်ငံတကာမှချေးငှားထားသည့် ရေတိုချေးငွေများကို ပြန်လည်တောင်းဆိုနေပြီး ချေးငွေအသစ်များထုတ်ပေးရန် ငြင်းဆိုခြင်းကြောင့် ငွေပြတ်လတ်သွားခြင်း၊ ပြိုလဲသွားခြင်းမျိုးလည်း မဖြစ်နိုင်။

ထိုအတွက်ကြောင့် လက်ရှိပြည်တွင်း ပုဂ္ဂလိကဘဏ်များ ကြုံတွေ့နေရသည့် ချေးငွေဆိုးများ (သို့) ချေးငွေဆုံးများ (non-performing loans)ကို ဗဟိုဘဏ်အနေဖြင့် ယင်းတို့ဖြင့် ညှိနှိုင်း၍ အချိန်ယူဖြေရှင်းသင့်သည်။ ဘဏ်တွေ ချေးငွေဆိုးများ (သို့) ချေးငွေဆုံးများ (non-performing loans) အခြေအနေဖြင့် ကြုံတွေ့ရသည့်အခါ ဗဟိုဘဏ်အနေဖြင့် ဖြေရှင်းပေးနိုင်သည့် နည်းလမ်း (၄) သွယ်ရှိသည်။

ပထမနည်းလမ်းမှာ ယင်းတို့၏ ချေးငွေဆိုး (bad loans)များကို ဝယ်ယူလိုက်ခြင်းဖြစ်သည်။ ထိုသို့ဝယ်ယူလိုက်ခြင်းဖြင့် ဘဏ်များ အရှုံးမပေါ်တော့ဘဲ ပိုင်ဆိုင်မှုတန်ဖိုးများလည်း မြင့်တက်သွားမည်ဖြစ်သည်။ **ဒုတိယနည်းလမ်းမှာတော့** အင်အားကြီးသည့်ဘဏ်များဖြင့် ပေါင်းစပ်ခိုင်းခြင်း (merger and acquisition)ဖြစ်သည်။ ဥပမာ နိုင်ငံခြားဘဏ်များမှ ယင်းတို့၏ အစုရှယ်ယာများကိုဝယ်ပြီး ဘဏ် ၂ခုပေါင်းစပ်ခြင်းဖြင့် မူလပြဿနာဖြင့်နေသည့် ဘဏ်၏ပိုင်ဆိုင်မှု တန်ဖိုးများလည်းပြန်လည်မြင့်တက်ပြီး ပေါင်းစပ်လိုက်သည့်ဘဏ်သည် ခိုင်မာသွားမည်။ **တတိယနည်းလမ်းမှာတော့** ပြိုလဲတော့မည့်ဘဏ်များကို အစိုးရမှ သိမ်းပြီးရှင်းပေးခြင်းဖြစ်သည်။ ဥပမာ အင်္ဂလန် နိုင်ငံတွင် ဘဏ္ဍာရေးအကျပ်အတည်းဖြစ်ပြီးနောက်ပြိုလဲတော့မည့် Northern Rock ဘဏ်ကို အစိုးရပိုင်အဖြစ် ပြောင်းလဲခဲ့သည်။ **စတုတ္ထနည်းလမ်းမှာတော့** အထက်ပါနည်းလမ်းများမှ ပထမနည်းလမ်းနှင့် တတိယနည်းလမ်းကိုပေါင်း အသုံးချခြင်း (သို့) ဒုတိယနည်းလမ်းဖြင့် တတိယနည်းလမ်းကို အသုံးပြု၍ဖြေရှင်းခြင်းတို့ဖြစ် သည်။

ထိုနည်းလမ်းများထဲ၌ နိုင်ငံတော်မှ ပုဂ္ဂလိကဘဏ်များ၏ မဆင်မခြင် ဆုံးရှုံးနိုင်သည့် အန္တရာယ်ကို ထည့်မတွက်ဘဲ ချေးငွေများထုတ်ပေးခဲ့ခြင်းကြောင့် (အထူးသဖြင့် အိမ်ခြံမြေများကို အပေါင်ထား၍) ဖြစ်ပေါ်လာသည့် ဘဏ်ယိုင်နဲ့ခြင်းတွင် ယင်းတို့၏ ချေးငွေဆိုးများကို ဝယ်ယူရမည်ဆိုလျှင် ဘဏ်များနှင့်လုပ်ငန်းရှင်များသာ အကျိုးဖြစ်

နိုင်ငံ:

ထွန်းမည်ဖြစ်သလို နောက်ပိုင်းတွင်လည်း ဘဏ်များအနေဖြင့် ဆက်လက်ပြီး ကြွေးတင်ရှင်ဘုရင်ဆပ်မည်ဆို သည့်ပုံစံမျိုးဖြင့် ငွေထုတ်မချေးသင့်သူများကို ထုတ်ချေးနေအုံးမည်ဖြစ်သည်။

အမေရိကန်နိုင်ငံတွင် ၂၀၀၇-၈ Sub-prime Mortgage Crisis ဖြစ်ပြီး အစိုးရမှဝယ်ရောက်ဖြေရှင်းရာတွင် အင်္ဂလန်မှာကဲ့သို့ Goldman Sachs ကဲ့သို့ ပုဂ္ဂလိကဘဏ်များကို အစိုးရပိုင်ဘဏ်အဖြစ်ပြောင်းလဲခြင်း (သို့) ယင်းဘဏ်များ၏ အစုရှယ်ယာများကို ဝယ်ယူလိုက်ခြင်းပြုလုပ်သင့်သည်ဟု ပညာရှင်များက ဝေဖန်ထောက်ပြ ကြသည်။ ငွေချေးသူဘဏ် (creditors)များသည် အရှုံးပေါ်သည့်အခါ အစိုးရကို အခွန်ထမ်းပြည်သူများ၏ ငွေဖြင့်ဝင်ရှင်းခိုင်းပြီး မဆင်မခြင် ငွေထုတ်ချေးမှုမှ ရရှိသည့် မတရား အမြတ်အစွန်းများကိုတော့ ယင်းတို့ကသာ ယူမည်ဆိုလျှင် အစိုးရအနေဖြင့်လည်း ပြည်သူလူထုအပေါ် မတရားသလိုဖြစ်မည်။ Losses are socialized and profits are privatized ဆိုသည့်ပုံစံမှ ဘဏ်များကိုလည်း မိမိတာဝန်မိမိယူရန် ချေးငွေဆိုးများကြောင့် ဖြစ်ပေါ် လာသည့် ထိုက်သင့်သည့်ဆုံးရှုံးမှုကို ကျခံစေရမည်ဖြစ်သည်။

အထက်တွင် သုံးသပ်ခဲ့သလို ဘဏ်များပြုလဲခြင်းကြောင့် နိုင်ငံစီးပွားရေးတစ်ခုလုံး ပြုလဲထိခိုက်နိုင်သည့် အန္တရာယ်မရှိ၍ ထိုချေးငွေဆိုးပြဿနာကို နိုင်ငံတော်မှ အထက်ဖော်ပြပါ နည်းလမ်းများမှ ပထမနည်း လမ်းကို လုံးဝရှောင်ရှား၍ အခြားနည်းလမ်းများဖြင့် ရေရှည်ဖြေရှင်းသင့်သည်။ဗဟိုဘဏ်အနေဖြင့် လက်ရှိပြဋ္ဌာန်းထား သည့် ဘဏ်များပိုမိုခိုင်မာစေရန် prudential measures များကိုသက်ဝင်အောင်ပြုလုပ်ခြင်း၊ ပုဂ္ဂလိကဘဏ်များ ၏ ငွေစာရင်းကို သန့်ရှင်းပြီး ပွင့်လင်းမြင်သာအောင်ပြုလုပ်ခြင်း (balance sheet cleansing)၊ ချေးငွေဆိုးများ စာရင်းကို စနစ်တကျ ပြုစုစေခြင်းတို့အပါအဝင် Basel Rules များကိုဆက်လက် အကောင်အထည်ဖော်ရမည် ဖြစ်သည်။ နိုင်ငံတကာ ပညာရှင်များက ဘဏ္ဍာငွေကြေးဈေးကွက်တွင်းမှ အဖွဲ့အစည်းများကို ထိန်းသိမ်းကြပ်မတ် ရာ၌ အရေးကြီးဖြစ်သည်မှာ၊ ယင်းတို့ မဆင်မခြင် ချေးငွေထုတ်ပေးခြင်းနှင့် ပွင့်လင်းမြင်သာမှုမရှိသည့် ရင်းနှီး မြှုပ်နှံမှုများ မပြုလုပ်နိုင်ရန် လိုအပ်သည့်စည်းမျဉ်းမှာ ဘဏ်များ၏ အစုရှယ်ယာထည့်ဝင်မှု (equity) အချိုးအ စားကို မြှင့်တင်ရန်ထောက်ပြနေသည့်အချက်ကို မြန်မာနိုင်ငံတွင်းရှိ ဘဏ်အားလုံးကို စည်းမျဉ်းကြပ်မတ်ပြီး ဆက်လက်လုပ်ဆောင်သင့်သည်ဟုတင်ပြလိုက်ရပါသည်။

နိုင်ငံ:

စက်တင်ဘာ ၊ ၂၀၁၉

Ref:

- Anat R. Admati (Jan 2019), Towards a Better Financial System
- Reinhart & Rogoff (2009), This Time Is Different; Eight Centuries of Financial Folly